

El discret abocador de Catalunya Nord

Al Coll de la Dona, nom que sembla del Tour de França, la fama li ve d'una altra feta: és l'abocador més important de Catalunya Nord. Aquest article quedà finalista en el II Premi Reportatge de Periodisme de Catalunya Nord, que EL TEMPS lliura per Sant Jordi.

El Coll de la Dona. Si aquest nom és més conegut des de fa uns anys és per dues raons: d'una banda per l'acció portada a terme per la gent de Pesillà de la Ribera (Rosselló), unida en l'Associació del Coll de la Dona, que lluita des del 1990 per la clausura de l'abocador que hi és instal·lat; d'una altra, perquè el govern francès ha obligat, sota iniciativa europea, els departaments a instaurar una política global de gestió de les deixalles a base de plans de tractament de les escombraries domèstiques. Aquests plans han de reorganitzar la situació actual quant a tractament dels residus d'acord amb les noves lleis, perquè l'any 2002 les plantes d'eliminació de residus per apilament només admetran els residus finals. Al 2002, doncs, l'abocador del Coll de la Dona, tal com funciona avui, i tots els altres deixaran de ser actius: seran fora de la llei.

Què pretenen aquests plans departamentals? Establir una nova perspectiva en la relació home-producció-residus, basada en la preferència per la incineració o pel reciclatge, expressió d'una vida col·lectiva més sana. L'abocador és l'estadi final de l'economia organitzada en societat de consum. I si aquest sistema de gestió de residus ha funcionat perfectament una quinzena d'anys, avui fa figa: l'abocador evidencia una economia balafidora, mal vista en aquest temps de crisi, i manca de respecte als temps antics, quan tot es conservava. Deixant a banda la contaminació, allò que molesta és

trobar-se al final de la cadena. De fet, al Coll de la Dona mateix, no s'hi veu res. El Coll de la Dona és un CET (Centre d'Enfouissement Technique: centre de colgament tècnic). Gestionat per un organisme privat (STAN, filial de la Lyonnaise des Eaux), tot hi és acuradament amagat, colgat. Com diu el tinent-batlle de Pesillà, responsable del Medi: "Al Coll de la Dona

**Al Coll de la Dona
tot hi és
acuradament
amagat. Hom pot
caminar sobre
trenta metres de
deixalles sense
adonar-se.**

hi ha un abocador modèlic: l'aigua de la pluja no travessa el terreny, sinó que va a l'exterior; hi ha ben pocs abocadors com aquest en tot França".

Res no es nota dels dos milions de metres cúbics de residus que, segons certes fonts, pot haver-hi colgats. Un hom pot caminar sobre trenta metres de deixalles sense adonar-se de res i contemplar una vasta panoràmica sobre la plana del Rosselló. Tant és així que, en un projecte futur de rehabilitació del paratge, s'hi podria instal·lar una miranda.

Supermercat de deixalles.

Abocar deixalles al Coll de la Dona costa avui 181,44 francs (4.512 pessetes) la tona, i una bona part dels municipis del departament s'han tret de sobre el problema confiant les escombraries a la STAN. Les deixalles són una mercaderia com qualsevol altra, i funcionen com tota l'economia... El Coll de la Dona és, en certa manera, el supermercat de les deixalles que fa la competència a petites iniciatives municipals o a unes altres associacions intermunicipals. És més rendible i més fàcil de gestionar pels municipis, i sobretot menys visible i menys molest, tenir l'abocador allà que no pas en territori propi. I així tothom content i satisfet.

Tothom excepte els "enganyats", diguem-ne; en aquest cas la gent de Pesillà de la Ribera. La STAN va comprar els terrenys al municipi de Calces, que és qui es queda els impostos professionals, però és el municipi de Pesillà de la Ribera, localitzat més avall i fins fa poc pas obligat a l'abocador, qui ha de suportar cada dia el trànsit i el soroll dels camions, la pudor i la contaminació del barranc de les Gorgues, que va a morir a la Têt. També cal dir que l'abocador ja té vint-i-un anys (va començar al 1975). Doncs ve, vist que no es feia res, ni ningú no esperava res de les autoritats competents, els habitants de Pesillà de la Ribera van decidir al 1990 de ficar el nas en aquest afer i de crear l'Associació del Coll de la Dona. Així manifestava el seu disgust una pobla-

ció tipa d'aguantar de tot. Com diu un pesillanenc: "Tampoc no sabíem ben bé què passava; llavors la gent no hi entenia. Hi portàvem les deixalles, era a prop... què sé jo... mai no ens hauríem pogut pensar que la cosa creixeria tant. No. La gent del poble, no. Els responsables, ells potser sí que sabien on anaven".

A l'associació, s'hi va afegir tothom: des de gent del partit socialista de Pesillà i gent acostada als ecologistes a gent de dretes. "L'un, que no és de Pesillà, però que s'hi ha comprat una casa, prop de la carretera, s'adona un bon dia que la casa és molt bonica però que els camions fan soroll i el que vol és que aturin el trànsit de vehicles davant de casa seva. L'altre es troba la vinya sempre plena de plàstics. També hi ha la gent amb consciència del problema. I els pares d'alumnes, perquè els camions passen prop de l'escola. Més o menys, com que això afectava tothom, en un moment donat, hi ha a Pesillà un sentiment majoritari en favor de l'Associació".

L'Associació del Coll de la Dona ha menat accions diverses, sorprenents o ingrates, que, si no han aconseguit de fer clausurar l'abocador, han fet que se'n parli i que aparegui com un punt neuràlgic del problema dels residus al departament. L'acció més eficaç fou la de barrar el pas als camions a la carretera de les escombraries. Com que les escombraries "turístiques" s'afegeixen a les habituals, la situació es va tornar tan insostenible i l'esverament tan general que aquesta revolta sobtada va posar tot el departament en un mal pas sense precedents.

Vet aquí els fets, vists per un membre de l'associació: "Un any vam barrar-los el pas. Durant quinze dies no hi van poder pujar les escombraries, i les havien de buidar a Narbona. Teníem el pas barrat nit i dia; començàvem a les quatre del matí amb quatre o cinc persones, i durant el dia la gent hi participava, cada u al seu torn. Hi havia molta gent, mai la mateixa. Vam obligar a venir el secretari de la prefectura, ens van pressionar, però vam aguantar. I això que era

Dues imatges de l'abocador del Coll de la Dona. Res no es nota dels dos milions de metres cúbics que, segons certes fonts, pot haver-hi cogsats.

prou difícil, perquè n'hi havia que pensaven que calia abandonar. Però, com que sempre hem respectat la majoria, si aquesta decidia d'aguantar, aguantàvem. Ara, després de les promeses, desistíem, naturalment". Aquesta acció era tan eficaç per arribar a les autoritats, que l'associació la va fer servir força sovint. Fins que la llei va rellevar l'associació i van començar els mals temps per als abocadors.

Sobre l'abocador, ja ningú no es fa mala sang. Els gestors n'han preparat el futur jaciment: han ca-

vat un pou de cinc mil metres cúbics, perquè posar en marxa el pla departamental necessitarà temps, i si un dia les noves instal·lacions s'espantellen, bé hauran d'apilar les escombraries en algun lloc o altre.

Clausura incerta. Però el que havia de ser una solució providencial, el Pla departamental, no aportava res als pesillanencs, que esperaven del pla que els aclarís el futur de l'abocador. I si les coses havien millorat, perquè els camions ja no travessaven el vilatge com abans, no deixaven de sorgir noves

HERMÍNIA DURAN

Manifestació a Pesillà de la Ribera. La gent d'aquesta localitat, integrada en l'Associació del Coll de la Dona, lluita des del 1990 per la clausura de l'abocador.

inquietuds; al capdavant, no hi havia res de decidit sobre la clausura del Coll de la Dona i, de fet, el pla diu que el jaciment rebrà els residus últims.

Aquest pla, que preveu fins i tot el tonatge de residus de tota mena fins al 2015, es descuidava de parlar del Coll de la Dona! Els membres de les comissions que elaboraven el pla estaven tan absorbits per les seves previsions, que no devien pensar que el Coll de la Dona encara era obert... Després d'una exposició pública tumultuosa i la pressió d'uns quants responsables, hi van afegir una clàusula comproment-se a clausurar el Coll de la Dona.

La construcció d'un pont entre Sant Feliu d'Avall i Pesillà també originà un petit conflicte: si uns hi veien que els camions ja no travessarien el poble, els altres hi veien que l'abocador es mantindria...

Sigui com sigui, ara l'afer és en mans dels polítics que han de dis-

Molts responsables polítics volen que el sector privat sufragui una incineradora, però, difícilment pot ser rendible.

cutir, aprovar i votar les inversions. Però aquests diuen que les coses no són ni senzilles ni clares i que, sobretot, res de presses. Al si del Consell General el pla departamental és un tema que molesta, que ningú no gosa abordar. Bourquin, conseller general del cantó de Millars, que enclou Pesillà de la Ribera, és qui més s'esforça per aclarir aquest afer. Al capdavant, l'abocador afecta el seu cantó. Doncs bé, Bourquin constata que el pla departamental preveu, com a emplaçament de la futura planta incineradora, Perpinyà o Sant Feliu d'Avall (també dins el seu cantó). Com que es tracta d'escombraries, i les escombraries per definició fan pudor, la incineradora no es pot implantar al costat d'una gran ciutat. Per tant, haurà d'anar a Sant Feliu d'Avall. Però, això, Bourquin no pot acceptar-ho, perquè afecta el seu cantó: "Si el 80% dels residus del departament es pro-

dueixen en un radi de vint quilòmetres de Perpinyà, i si les incineradores s'han d'instal·lar dins aquest radi, tant poden anar fins a Illa com a Ribesaltes o el Voló".

Ja es veu, doncs, que és ben difícil de posar d'acord tots els responsables electes del departament. El conseller general ha aprovat el pla, però encara falta que els municipis –la gent verament preocupada per la gestió dels residus– es decideixin. És aquí que els residus són conflictius i que es perfila la pugna política.

Dues concepcions del que ha de ser aquest nou "servei públic" dels residus s'enfronten. Bourquin il·lustra l'enfrontament: "Veig que avui, en aquest departament, els responsables volen una planta incineradora. Per què? Perquè tenen al cap, el president del Consell General el primer, la privatització del sistema: que el sector públic no hi inverteixi ni un sou i que el sector privat sufragui la incineradora, la gestioni... Però al sector privat només vol una planta de tractament, perquè si no no és rendible".

Substituir el Coll de la Dona amb un "abocador" de la mateixa importància i extensió no és gens senzill. A més, ningú no el vol, malgrat els avantatges econòmics (impostos professionals), sobretot cap població, com prou demostra l'escàndol general mogut a Sant Feliu per la decisió arbitrària del batlle d'acceptar la planta incineradora.

Mireia Falqués

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

(L'entnem i l'atenem)

FONS SOCIAL EUROPEU

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es cenyeix a Catalunya